

PARA POLİTİKASI KURULU TOPLANTI ÖZETİ

Toplantı Tarihi: 19 Mart 2009

Enflasyon Gelişmeleri

1. Şubat ayında tüketici fiyat endeksi yüzde 0,34 oranında düşmüş ve yıllık enflasyon yüzde 7,73'e gerilemiştir. İktisadi faaliyetteki yavaşlama ile petrol ve diğer emtia fiyatlarındaki gelişmeler enflasyondaki aşağı yönlü eğilimi desteklerken aynı zamanda döviz kurundaki hareketlerin kısa dönemli etkilerinin sınırlı kalmasına katkıda bulunmuştur.
2. Enerji grubu fiyatları Şubat ayında yüzde 0,82 oranında azalmış ve bu grupta yıllık enflasyon yüzde 13,74 seviyesine gerilemiştir. Şubat ayındaki bu azalışta, doğalgaz ve katı yakıt fiyatlarındaki düşüşler etkili olurken, akaryakıt ve tüp gaz fiyatlarında döviz kuru gelişmelerine bağlı olarak kaydedilen yüksek oranlı fiyat artışları gerilemenin boyutunu sınırlamıştır.
3. Şubat ayında işlenmemiş gıda fiyatlarının artış hızı yüzde 0,85 ile belirgin şekilde gerilemiştir. Böylelikle, son dört aydır sebze fiyatlarındaki hızlı artışlarla yükseliş eğiliminde olan işlenmemiş gıda fiyatları yıllık enflasyonu, keskin bir düşüşle yüzde 0,63'e gerilemiştir. Bu gelişmede, fiyatları önemli ölçüde gerileyen taze sebze ve meyve ürünleri belirleyici olmuştur. İşlenmiş gıda fiyatlarında ise yavaşlama eğilimi belirginleşerek devam etmiştir. Bu grupta fiyatlar Şubat ayında özellikle ekmek-tahıl ürünleri fiyatlarında gözlenen azalışın etkisiyle bir önceki aya kıyasla yüzde 0,68 oranında gerilemiştir. Gerek işlenmiş gerekse işlenmemiş gıda fiyatlarındaki belirgin yavaşlama sonucunda, gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yıllık enflasyon yüzde 6,16'ya düşmüştür.
4. Önümüzdeki dönemde işlenmiş gıda fiyatlarının yıllık artış hızındaki gerilemenin sürmesi beklenmektedir. Diğer taraftan, Mart ayında işlenmemiş gıda fiyatlarının sebze fiyatlarındaki gelişmelerin etkisiyle geçici olarak yüksek bir oranda artma ihtimali bulunmaktadır. Para Politikası Kurulu (Kurul), işlenmemiş gıda fiyatlarındaki bu gelişmenin yanı sıra ay içinde tütün ürünleri fiyatlarında gözlenen artışın da tüketici enflasyonunu olumsuz etkileyeceği, ancak söz konusu bu iki gruptaki fiyat artışlarının geçici nitelikte olması nedeniyle temel enflasyon eğiliminde bir bozulmaya neden olmayacağı değerlendirilmesinde bulunmuştur.

5. Şubat ayında enerji ve gıda dışı mal grubu yıllık enflasyonu bir önceki aya kıyasla 0,46 puan artarak yüzde 5,20'ye yükselmiştir. Bu yükselişte giyim ve altın fiyatlarındaki gelişmeler belirleyici olurken, altın hariç dayanıklı tüketim malları fiyatları yıllık enflasyonu bir önceki aya kıyasla 0,18 puan gerileme göstermiştir. Dayanıklı tüketim malları üretici fiyatları ithalat fiyatlarındaki gelişmelerin de etkisiyle son üç aydır azalış göstermektedir. Bu gelişmeye toplam talep koşullarının zayıf seyrinin eşlik etmesiyle döviz kuru hareketlerinin dayanıklı tüketim malları fiyatları üzerindeki etkisi geçmiş dönemlere kıyasla sınırlı kalmaya devam etmektedir.
6. Mart ayı ortasında gerçekleşen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) indirimleri, Mart ve Nisan aylarında dayanıklı tüketim malları fiyatlarını kısmen olumlu yönde etkileme potansiyeli taşısada, Haziran ayı ortasında ÖTV oranlarının eski seviyesine geri dönmesiyle, söz konusu olası fiyat azalışları yerini artışlara bırakabilecektir. Bu anlamda, vergi indirimlerinin enflasyon üzerindeki doğrudan etkisinin büyük ölçüde geçici olacağı tahmin edilmektedir. Aynı şekilde, söz konusu indirimlerin temel enflasyon göstergeleri üzerinde de geçici olarak aşağı yönlü bir etki yapabileceği düşünülmektedir.
7. Hizmet fiyatları endeks tarihinde sınırlı bir oranda da olsa ilk kez aylık bazda düşmüştür. Böylelikle, hizmet grubunda yıllık enflasyon bir önceki aya kıyasla 0,62 puan azalarak yüzde 9,27'ye gerilemiştir. Yavaşlamanın tüm alt gruplara yayılması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Hizmet fiyatları ve diğer temel fiyat göstergelerinin artış hızlarının düşmeye devam etmesi enflasyonun ana eğiliminin aşağı yönlü olduğuna işaret etmektedir.
8. Sonuç olarak Kurul, Mart ayında yıllık tüketici enflasyonunun işlenmemiş gıda fiyatlarındaki hızlı artış nedeniyle geçici olarak yükselebileceği, sonrasında ise düşüş eğilimine geri döneceği öngörüsünde bulunmuştur.

Enflasyonu Etkileyen Unsurlar

9. Son dönemde açıklanan veriler iktisadi faaliyetteki yavaşlamanın sürdüğüne işaret etmektedir. Sanayi üretimi 2009 yılı Ocak ayında yıllık yüzde 21,3 oranında düşüş kaydederken, mevsimsellikten arındırılmış verilerle bir önceki aya kıyasla belirgin bir gerileme göstermiştir. İmalat sanayi kapasite kullanım oranları, elektrik tüketimi ve güncel ihracat verileri doğrultusunda, sanayi üretiminin Şubat ayında da yıllık bazda yüksek bir oranda azalacağı öngörülmektedir. Ocak ve Şubat ayına ilişkin mevsimsellikten arındırılmış veriler yılın ilk çeyreğinde iktisadi faaliyetteki daralma eğiliminin sürdüğüne işaret etmektedir.
10. Yurt içi talebe ilişkin göstergeler bir önceki çeyreğe kıyasla sınırlı bir toparlanma sergilemekle birlikte zayıf seyrini korumaktadır. Yılın ilk aylarında

otomobil yurt içi satışları ve tüketici güvenine ilişkin göstergelerde kısmi bir toparlanma gözlense de mevcut seviyeler halen tarihsel olarak düşük düzeylere işaret etmektedir. Sipariş ve satış göstergelerinde toparlanma gözlenirken üretime ilişkin verilerdeki olumsuz gidişatın sürmesi, ekonomideki stok eritme sürecini yansıtmaktadır.

11. İş gücü piyasasına ilişkin veriler de iktisadi faaliyetteki belirgin yavaşlamayı teyid etmektedir. Kasım 2008-Ocak 2009 döneminde işsizlik oranı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 3 puan artarak yüzde 13,6 düzeyine yükselmiştir. Tarım-dışı işsizlik oranı ise aynı dönemde 4,3 puanlık artışla yüzde 17,3 oranında gerçekleşmiştir. Kurul, işsizlik oranındaki bu artışta iş gücüne katılım eğilimindeki yükselişin kısmen etkili olduğunu not ederken, işsizlik oranlarındaki artışın temel belirleyicisinin istihdamdaki yavaşlama olduğuna vurgu yapmıştır. İşsizlik ödeneğinden yararlanan kişi sayısının Şubat ayında da artmaya devam etmesi ve iktisadi faaliyetteki toparlanmanın zaman alacağını ortaya çıkması, yılın ilk çeyreğinde işsizlik oranının yükselmeye devam edeceğine işaret etmektedir. Bu çerçevede birim işgücü maliyetleri üzerindeki aşağı yönlü baskıların süreceği tahmin edilmektedir.

12. Dış talepteki zayıf seyir yılın ilk çeyreğinde de devam etmiştir. Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından açıklanan veriler ve ihracat siparişine dair öncü göstergeler Şubat ve Mart aylarında ihracattaki bozulma eğiliminin durduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte Kurul, küresel talep koşulları göz önüne alındığında, ihracattaki toparlanmanın uzun bir süre alabileceğini vurgulamıştır.

Para Politikası ve Riskler

13. Son dönemlerde alınan para politikası ve maliye politikası kararlarının da etkisiyle önümüzdeki dönemde iç talebin kademeli olarak toparlanma eğilimine gireceği ve firmaların stok eritme sürecinin hızlanacağı öngörülmektedir. Kurul üyeleri, bu gelişmenin TL'deki değer kaybının dayanıklı mal fiyatlarına kısmen yansımaya yol açabileceğini belirtmiştir. Bununla birlikte Kurul, genel fiyatlama davranışlarında bozulma gözlenmediği sürece, para politikasının döviz kuru hareketlerinden kaynaklanan nispi fiyat değişimlerine tepki vermeyeceğini vurgulamıştır. Tarım dışı istihdamdaki belirgin yavaşlama ve iktisadi faaliyetteki genel görünüm dikkate alındığında, kısa vadede genel fiyatlama davranışlarına dair önemli bir risk görülmediği ifade edilmiştir.

14. Kurul üyeleri, gerçekleştirilen faiz indirimlerinin 2009 yılı sonunda enflasyonun hedefin belirgin olarak altında gerçekleşme olasılığını azalttığını düşünmektedir. Dolayısıyla Kurul, bundan sonraki faiz indiriminin ölçülü olabileceği değerlendirmesinde bulunmuştur. Bununla birlikte, finansal

koşullardaki ek sıkılığın kısmen devam etmesi ve küresel finans piyasalarındaki sorunların reel ekonomi üzerindeki etkilerinin boyutuna ilişkin belirsizliklerin halen yüksek seviyede seyretmesi, aşağı yönlü risklerin tamamıyla ortadan kalkmadığına işaret etmektedir. Nitekim, son dönemde tüketici kredilerinde ve yurt içi talep göstergelerinde sınırlı bir hareketlenme eğilimi gözlenirse de ticari kredi hacmindeki daralma eğilimi sürmektedir.

15. Uluslararası kredi piyasalarındaki sorunlar devam etmekte ve küresel büyümeye ilişkin tahminler aşağı yönlü güncellenmektedir. Küresel ölçekte iktisadi görünümdeki yavaşlama eğilimi sürerken, durgunluğun oldukça uzun sürebileceği beklentisi güçlenmektedir. Kurul üyeleri, bu gelişmelere paralel olarak Ocak Enflasyon Raporu'nda bahsi geçen erken toparlanma senaryosunun gündem dışı kaldığına işaret etmiştir. Bu çerçevede, iktisadi faaliyetteki toparlanmanın zaman alacağını ve enflasyon üzerindeki aşağı yönlü baskıların süreceğini öngören Kurul, şartlara bağlı olarak para politikasının aşağı yönlü esnekliğini uzunca bir süre korumasının gerekebileceği değerlendirmesinde bulunmuştur.

16. Küresel risk iştahının zayıf seyrettiğine ve gelişmekte olan ülkelere olan sermaye akımlarında belirgin bir yavaşlama gözlemlendiğine dikkat çeken Kurul üyeleri, para politikası kararlarında bu gelişmelerin de dikkate alınmasının faydalı olabileceğini ifade etmiştir. Öte yandan, yurt içi yatırım talebindeki daralmanın ve cari dengedeki iyileşmenin finansman gereksinimini hızla azaltmakta olduğu vurgulanmıştır.

17. Kurul üyeleri, bütçe gelirlerinin iktisadi faaliyetteki daralmaya paralel olarak yavaşlamaya devam ettiğine, kamu harcamalarında ise dengeleyici maliye politikasının bir yansıması olarak hızlı artışlar gözlemlendiğine dikkat çekmiştir. İçinde bulunduğumuz iktisadi konjonktürde maliye politikasında bir miktar gevşeme olmasının beklenen bir durum olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte Kurul, 2009 yılında kamu kesimi borçlanma gereksiniminin belirgin olarak yükselmesinin para politikası kararlarının iktisadi faaliyet üzerindeki olumlu etkilerini zayıflatabileceğini belirtmiştir. Bu çerçevede, kısa vadedeki mali gevşemenin, orta vadede dengeli bir mali pozisyon gözetilen ve borç dinamiklerinin sürdürülebilirliğini temin eden güçlü bir çerçeve ile desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır.

18. Merkez Bankası, fiyat istikrarını sağlama temel amacı ile çelişmemek kaydıyla, uluslararası piyasalardaki sorunların ekonomimiz üzerindeki etkilerini sınırlamak için üzerine düşen tedbirleri almaya devam edecektir. Küresel krize karşı ekonomimizin direncini koruması için basiretli bir para politikası gereklidir, fakat bu tek başına yeterli değildir. Dolayısıyla, orta vadede mali disiplinin sürdürüleceğine dair taahhütlerin ve yapısal reform sürecinin güçlendirilmesi, gerek beklenti yönetiminin etkinleştirilmesi gerekse para

politikası kararlarının olumlu etkilerinin desteklenmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Avrupa Birliđi'ne uyum ve yakınsama sürecinin devam ettirilmesi ve Orta Vadeli Program'da öngörülen yapısal düzenlemelerin güncellenerek bir an önce hayata geçirilmesi konusundaki çabaların sürekliliği önemini korumaktadır.